

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Юридичний факультет
Кафедра цивільно-правових дисциплін

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної роботи

А.В. Пантелеймонов

2020 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

РИМСЬКЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО
(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)
галузь знань - 08 Право
спеціальність - 081 Право
освітня програма - Право
вид дисципліни - нормативна
факультет - юридичний

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою юридичного факультету

Протокол від «31» серпня 2020 року, № 11

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Гужва А. М. к. ю. н., доцент кафедри цивільно-правових дисциплін юридичного факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

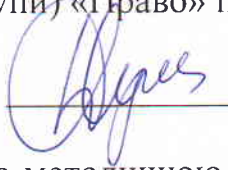
Програму схвалено на засіданні кафедри цивільно-правових дисциплін юридичного факультету

Протокол № 1 від 28 серпня 2020 року.

Завідувач кафедри
цивільно-правових дисциплін О.А. Устименко
(підпис)

Програму погоджено з гарантом освітньої (професійної/наукової) програми (керівником проектної групи) «Право» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми
(керівник проектної групи) «Право» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Д. М. Лук'янець

Програму погоджено науково-методичною комісією юридичного факультету

Протокол № 11 від 31 серпня 2020 року.

Голова методичної комісії
юридичного факультету І. А. Пахомова

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Римське приватне право» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів за спеціальністю 081 – Право.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є опанування студентами основних положень римського приватного права, історії його виникнення та розвитку основних приватноправових інститутів.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

Основним завданнями вивчення дисципліни є формування у студентів відповідних компетентностей:

Загальні компетентності:

ЗК1 – здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

ЗК11 - здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

ЗК13 - здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку права, його місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

ЗК 14 - цінування та повага різноманітності і мультикультурності.

Спеціальні компетентності:

СК1 - здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві;

СК2 - Знання і розуміння ретроспективи формування правових та державних інститутів;

СК8 - знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права;

СК12 – здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції

1.3. Кількість кредитів – 5 кредитів

1.4. Загальна кількість годин – 150 години

1.5. Характеристика навчальної дисципліни Римське приватне право	
Нормативна	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
2-й	2-й
Лекції	
32 год.	8 год.
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	4 год.
Лабораторні заняття	
-	-

Самостійна робота	
102 год.	138 год.
Індивідуальні завдання	
-	-

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми, студенти мають досягти таких результатів навчання:

ПРН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

ПРН 4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми.

ПРН 5. Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю.

ПРН 6. Оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему.

ПРН 8. Використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.

ПРН 19. Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права.

ПРН 20. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.

ПРН 21. Застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Предмет, джерела римського права, суб'єкти прав та їх судовий захист.

Тема 1. Предмет римського приватного права

Поняття римського приватного права, розмежування його з публічним правом. Зміст понять "приватне право" (*jus privatum*) та цивільне право (*jus civile*). Три системи римського приватного права: цивільне право, право народів, преторське право. Основні риси римського приватного права: індивідуалізм та самовизначення учасників правовідносин, інститут необмеженої приватної власності, інститут свободи договору, високий ступінь розвитку юридичної техніки. Значення римського права для виникнення і розвитку правових систем країн Європи. Рецепція римського права. Значення римського права в сучасній юриспруденції.

Тема 2. Джерела римського права

Заснування Риму. Історичні періоди існування Римської держави. Періодизація римського права: архаїчний період, передкласичний період (республіка), класичний період (принципат), посткласичний період, Юстиніанівський період. Рабовласницьке суспільство як джерело змісту правових норм. Джерела римського права як форми вираження права. Звичаї як норми неписаного права; закони періоду Римської республіки. Сенатусконсульти періоду приципату. Конституції імператорів. Едикти магістратів – специфічні засоби правотворення. Діяльність юристів: літературні твори, консультації. Занепад юриспруденції у період доміанату. Мета кодифікації Юстиніана. Зміст зводу римського цивільного права: Дигести (Пандекти), Інституції, Кодекс Юстиніана, Новели.

Тема 3. Суд і процес у стародавньому Римі

Поняття здійснення права як задоволення позитивних інтересів, що захищаються правом, і протидії порушенню цих прав. Межі здійснення права. Самоуправство як первісна форма захисту прав. Самозахист як спосіб запобігання порушенню прав. Загальний характер державного захисту прав. Органи державного захисту. Підсудність. Цивільний процес як форма захисту та реалізації прав. Стадії цивільного процесу в різних

його видах: легісакційному, формулярному, екстраординарному. Система позовів у римському праві. Позовна давність.

Тема 4. Особи

Поняття особи у римському праві. Момент виникнення правоздатності. Безчестя. Ступені применшення правоздатності. Обсяг дієздатності залежно від віку. Правовий статус римських громадян, латинів, перегринів, вільновідпущених і колонів. Рабський пекулій. Суб'єкти права, які не визнавалися "особами": фіск, муніципії, професійні спілки, університас.

Тема 5. Сімейне право Стародавнього Риму

Агнатська та когнатська спорідненість. Особливості римської сім'ї, її структура. Батьківська влада. Шлюб із владою чоловіка і без влади чоловіка. Конкубінат. Форми укладення шлюбу. Заручини. Майнові відносини подружжя. Посаг. Відносини батьків та дітей. Майнові права дітей. Пекулій. Еманципація. Опіка та піклування. Усиновлення та узаконення.

Розділ 2. Речі як об'єкти прав, речові права та способи набуття і захисту прав. Зобов'язальне та спадкове право.

Тема 6. Речі і речові права

Поняття речей. Поділ речей на тілесні та безтілесні, манциповані та неманциповані, прості та складні, одиничні та сукупність речей, індивідуальні та визначені родовими ознаками, споживні та неспоживні, рухомі та нерухомі, подільні та неподільні, плоди та доходи. Поняття майна. Поняття володіння. Види володіння. Відмінність володіння від права власності. Захист володіння. Поняття та зміст права власності. Види власності. Способи набуття права власності. Віндикаційний та негаторний позови. Захист преторської власності. Публіціановський позов.

Тема 7. Права на чужі речі

Права на чужі речі як обмеження права власності. Речовий та абсолютний характер права на чужі речі. Сервітути особисті та земельні. Підстави встановлення сервітутів. Захист сервітутів. Особисті сервітути. Суперфіцій та емфітевзис. Поняття застави. Розвиток заставних відносин від фідучіарної угоди до ручного закладу та іпотеки. Особливості різних форм застави. Права та обов'язки заставодержателя.

Тема 8. Загальне вчення про зобов'язання

Поняття зобов'язання. Відмінності зобов'язальних відносин від речових. Підстави виникнення зобов'язань. Зобов'язання цивільні та натуральні. Альтернативні зобов'язання. Солідарні та кореальні зобов'язання. Переміна осіб у зобов'язаннях: заміна боржника і заміна кредитора (цесія). Принципи виконання зобов'язань. Місце і час виконання зобов'язань, їх правове значення. Цивільно-правова відповідальність за невиконання чи неналежне виконання зобов'язань. Обставини, що звільняли від відповідальності. Способи забезпечення виконання зобов'язань: застава, завдаток, неустойка, порука. Припинення зобов'язань. Підстави припинення зобов'язань.

Тема 9. Договірні зобов'язання та їх класифікація

Контракти як найважливіші підстави виникнення зобов'язань. Односторонні та двосторонні договори. Умови дійсності договорів. Зміст договору. Суттєві, звичайні та випадкові умови договору. Поняття контрактів і пактів. Вербальні контракти, їх види. Літеральні контракти. Реальні контракти (позичка, позика, поклажа). Консенсуальні контракти (купівля – продаж, найм, товариство, доручення). Умови виникнення права

вимоги у консенсуальних контрактах. Безіменні контракти. Пакти та їх види у римському праві. Захист прав, що виникають із контрактів та пактів.

Тема 10. Позадоговірні зобов'язання

Поняття делікту. Правопорушення публічні та приватні. Розвиток позадоговірної відповідальності в римському праві. Зміна призначення штрафу. Окремі види деліктів: крадіжка, пограбування, противоправне заподіяння шкоди, образа особи та ін. Поняття квазіделіктів. Відповідальність судді за неправильне рішення. Відповідальність за “поставлене та підважене”, відповідальність власників готелів та кораблів за дії слуг. Поняття квазіконтрактів, зобов'язання, що виникають із квазіконтрактів, відповідні позови. Безпідставне збагачення. Ведення чужих справ без доручення.

Тема 11. Спадкове право

Основні поняття спадкового права: спадкування, спадкодавець, спадкоємець, спадкове майно, універсальне та сингулярне правонаступництво. Спадкування за заповітом і законом. Правова природа заповіту. Коло спадкоємців за законом. Спадкова трансмісія. Заповідальний відказ (легат). Обов'язкова частка у спадщині. Захист спадкових прав.

Тема 12. Рецепція римського приватного права.

Поняття рецепції права. Рецепція римського права у Візантії (Еклога, Прохірон, Василіки). Рецепція римського права у Середньовіччі (Вестготська правда, Болонська школа права, Школа Глосаторів, Школа Постглосаторів (Коментаторів)). Рецепція римського права у період Просвітництва (перші кодифікації приватного права: Цивільний кодекс для Східної Галіції 1797 р., Загальне цивільне уложення Австрійської Імперії, Французький цивільний кодекс). Рецепція римського права у Німеччині (Пандектистика, створення Німецького цивільного уложення). Рецепція римського права у сучасний період (новітні кодифікації цивільного права, Цивільний кодекс України).

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Предмет, джерела римського права, суб'єкти прав та їх судовий захист												
Тема 1. Предмет римського приватного права	2	2				8	16	2				14
Тема 2. Джерела римського права	3	3				8	16	2				14
Тема 3. Суд і процес у Стародавньому Римі	5	3	2			8	16		2			14
Тема 4. Особи	5	3	2			8	16	2				14
Тема 5. Сімейне право Стародавнього Риму	5	3	2			8	14					14
Разом з розділом 1	20	14	6			40	78	6	2			70
Розділ 2. Речі як об'єкти прав, речові права та способи набуття і захисту прав. Зобов'язальне та спадкове право												
Тема 6. Речі. Володіння. Право власності.		4	2			10	14	2	2			10

Тема 7. Права на чужі речі		2	2			8	10					10
Тема 8. Загальне вчення про зобов'язання		2	2			8	10					10
Тема 9. Договірні зобов'язання		4	2			10	10					10
Тема 10. Позадоговірні зобов'язання		2	2			8	10					10
Тема 11. Спадкове право		2				8	18					18
Тема 12. Рецепція римського права		2				10						
Разом з розділом 2	28	18	10			62	72	2	2			68
<i>Усього годин</i>	150	32	16			102	150	8	4			138

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Суд і процес у Стародавньому Римі 1. Самоуправство як первісна форма захисту прав. Самозахист як спосіб запобігання порушенню прав. 2. Легісакційний процес. 3. Формулярний процес. Формула та її частини. 4. Екстраординарний процес. 5. Система позовів у римському праві. Позовна давність.	2
2.	Сімейне право Стародавнього Риму 1. Агнатська та когнатська спорідненість. 2. Батьківська влада. 3. Заручини. Майнові відносини подружжя. Посаг. Відносини батьків та дітей. Майнові права дітей. 4. Пекулій. Еманципація. Опіка та піклування. 5. Усиновлення та узаконення	2
3.	Особи 1. Поняття особи у римському праві. Парвоздатність і дієздатність. 2. Ступені применшення правоздатності. 3. Правовий статус римських громадян 4. Правовий статус латинів, перегринів. 5. Правовий статус рабів і вільновідпущених. 6. Правовий статус колонів. 7. «Юридичні» особи у римському праві.	2
4.	Речі. Володіння. Право власності. 1. Поняття і класифікація речей. 2. Поняття володіння. 3. Види володіння. 4. Захист володіння. 5. Поняття права власності. 6. Способи набуття і припинення права власності. 7. Захист права власності. 8. Спільна власність.	2
5.	Права на чужі речі 1. Права на чужі речі як обмеження права власності. 2. Речові сервітути.	2

	3. Особисті сервітути. 4. Підстави встановлення сервітутів. 5. Захист сервітутів. 6. Суперфіцій 7. Емфітевзис.	
6.	Загальне вчення про зобов'язання 1. Поняття зобов'язання. Відмінності зобов'язальних відносин від речових. 2. Класифікація зобов'язань. 3. Підстави виникнення зобов'язань. 4. Припинення зобов'язань. 5. Принципи виконання зобов'язань. 6. Місце виконання зобов'язання. 7. Строк виконання зобов'язання. 8. Переміна осіб у зобов'язаннях: заміна боржника і заміна кредитора (цесія).	2
7.	Договірні зобов'язання 1. Поняття контрактів та їх класифікація. 2. Вербальні контракти. 3. Реальні контракти. 4. Безіменні контракти.	2
8.	Позадоговірні зобов'язання 1. Делікти і позови з деліктів. 2. Квазіделікти. 3. Безпідставне збагачення. 4. Ведення чужих справ без доручення.	2
	Разом	16

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1.	Предмет римського приватного права (опрацювання додаткової літератури)	8
2.	Джерела римського права (опрацювання додаткової літератури)	8
3.	Суд і процес у Стародавньому Римі (опрацювання додаткової літератури)	8
4.	Сімейне право Стародавнього Риму (опрацювання додаткової літератури)	8
5.	Особи (опрацювання додаткової літератури)	8
6.	Речі і речові права. Володіння (опрацювання додаткової літератури)	10
7.	Права на чужі речі (опрацювання додаткової літератури)	8
8.	Загальне вчення про зобов'язання (опрацювання додаткової літератури)	8
9.	Договірні зобов'язання (опрацювання додаткової літератури)	10
10.	Позадоговірні зобов'язання (опрацювання додаткової літератури)	8
11.	Спадкове право (опрацювання додаткової літератури)	8
12.	Рецепція римського права	10
	Разом	102

6. Індивідуальні завдання

Не передбачено навчальним планом

7. Методи контролю

Поточний контроль проводиться на кожному семінарському аудиторному занятті у формі усного опитування, виступів студентів. Поточний контроль проводиться у вигляді письмової контрольної роботи з метою оцінювання знань і умінь, набутих під час вивчення тем відповідного розділу. Письмова контрольна робота може передбачати

розгорнуті відповіді на питання, відповіді на тести.

По закінченню вивчення курсу проводиться екзамен.

8. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання												Екзаме н	Сума	
Розділ І					Розділ 2						Контрол ьна робота, передбач пер навчальн а планом			Разо м
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T 11				
3	5	5	5	5	5	5	5	5	5	2	10	60	40	100

- T. 1 – Предмет римського приватного права
- T. 2 – Джерела римського права
- T. 3 – Суд і процес у стародавньому Римі
- T. 4 – Особи
- T. 5 – Сімейне право Стародавнього Риму
- T. 6 – Речі і речові права
- T. 7 – Права на чужі речі
- T. 8 – Загальне вчення про зобов'язання
- T. 9 – Договірні зобов'язання та їх класифікація
- T. 10 – Позадоговірні зобов'язання
- T. 11 – Спадкове право

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для чотирирівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

9. Рекомендована література

Основна література

1. Основи римського приватного права: Підручник / В. І. Борисова, Л. М. Баранова, М. В. Домашенко та ін.; За заг. ред. В. І. Борисової та Л. М. Баранової. — Х.: Право, 2008. – 224 с.
2. Орач Є. М., Тищик Б.Й. –Основи римського приватного права: Навчальний посібник.–Львів: Ред.-вид. відділ Львів. ун-ту, 2012. –238с.
3. Аннерс Э. История европейского права: Пер. с швед. / Э. Аннерс; Отв. ред. В.Н. Шенаев; Рос. акад. наук. Ин-т Европы, Швед. Королев. акад. наук.- М.: Наука, 1996. – 395с.
4. Римское право: учебник для вузов : / Коллект. автор, Перетерский, И. С., Краснокутский, В.А., Новицкий, И. Б., Розенталь, И.С., Флейшиц, Е.А. – М. : Юриспруденция, 2008 . - 464 с.
5. Бартошек, Милан Римское право. Понятия, термины, определения : перевод с : чеш. / Бартошек, Милан, Пресняков, Ю., Черниловский, Зиновий Михайлович . - М. : Юридическая литература, 1989. - 447 с. : ил. - Библиогр.: с.446-448.

6. Гуляев, Сергей Анатольевич Римское гражданское право : учебное пособие : / Гуляев, Сергей Анатольевич . - М. : Издательство деловой и учебной литературы, 2005 . - 111 с.
7. Дождев, Дмитрий Вадимович Римское частное право : учебник для вузов : / Дождев, Дмитрий Вадимович, Нерсисянц, Владик Сумбатович . - 2-е изд., изм. и доп.. - М. : НОРМА, 2009 . - 765 с. - Библиогр.: с.682-715.
8. Косарев, Андрей Иванович Римское право : / Косарев, Андрей Иванович . - М. : Юридическая литература, 1986 . - 160 с.
9. Кудинов, Олег Алексеевич Римское право : Учебное пособие : / Кудинов, Олег Алексеевич . - М. : ИТК "Дашков и Ко", 2005 . - 216 с. : ил.
10. Новицкий, Иван Борисович Римское право : Учебник для вузов : / Новицкий, Иван Борисович . - М. : Зерцало-М, 2002 . - 245 с.
11. Пухан, Иво Римское право : Базовый учебник : перевод с : макед. / Пухан, Иво, Поленак-Акимовская, Мирьяна, Томсинов, Владимир Алексеевич, Филиппов, Юрий Васильевич . - М. : Зерцало, 2000 . - 411 с.
12. Ефимова, В.В. Догма римского права. Ч.1. Общая часть. Вещное право : / Ефимова, В.В. , 1918 . - 395 с.
13. Копылов А. В. Вещные права на землю в римском, русском дореволюционном и современном российском гражданском праве : / Копылов, Александр Владимирович, Суханов, Е.А. . - М. : Статут, 2000 . - 255 с.
14. Покровский, И.А. История римского права: / Покровский, И.А. - 3-е изд., испр. и доп., 1917 . - 428 с.
15. Хвостов В.М. История римского права : / Хвостов, В.М. . - 7-е изд., 1919.
16. Санфилиппо, Чезаре Курс римского частного права : учебник для вузов : перевод с : итал. / Санфилиппо, Чезаре, Маханьков, И.И., Дождев, Д.В. . - М. : НОРМА, 2007 . - 463 с.
17. Франчози, Дженнаро Институционный курс римского права : Учебник для вузов : перевод с : итал. / Франчози, Дженнаро, Щеголев, А.В., Лушников, И.В., Мельничук, Я.В., Кофанов, Л.Л. . - М. : Статут, 2004 . - 428 с.
18. Подопригора, Афанасий Андронович Основы римского гражданского права : / Подопригора, Афанасий Андронович . - Вища школа, 1990 . - 283 с.
19. Иоффе, Олимпиад Соломонович Основы римского гражданского права : Учеб.-метод.пособие для студентов заоч.отд-ния : / Иоффе, Олимпиад Соломонович . - Л. : Издательство ЛГУ, 1974 . - 156 с.
20. Боголепов, Николай Павлович Учебник истории римского права : / Боголепов, Николай Павлович, Томсинов, В.А. . - М. : Зерцало ; Гарант, 2004 . - 538 с. - (Русское юридическое наследие ; Библиогр. в подстроч. примеч.
21. Основы римского частного права : Учебное пособие : / Коллект. автор, Слипченко, Святослав Александрович, Смотров, Олег Иванович, Кройтор, Владимир Андреевич, Шишка, Роман Богданович . - Х. : Эспада, 2004 . - 192 с. : ил. - Библиогр.: с.185.
22. Пиляева В. В. Краткий словарь по римскому частному праву : / Пиляева, Валентина Владимировна . - М. : Издатель А.В.Калашников, 2001 . - 248 с.
23. Рясенцев, В.А. Сборник схем по римскому гражданскому праву : учебное пособие для вузов : / Рясенцев, В.А. , 1979 . - 24 с.
24. Умов В. А. Дарение, его понятие, характеристические черты и место в системе права: Сравнительное исследование по римскому праву и новейшим законодательствам : / Умов В. А. - Типография Ислентьева, 1876 . - 211 с. - Библиогр.: с.209-211.
25. Умов В. А. Договор найма имуществ по римскому праву и новейшим иностранным законодательствам. Ч.1 : / Умов В. А. - М. : Тип. ун-та, 1872 . - 352 с.
26. Черниловский З. М. Лекции по римскому частному праву : / Черниловский З. М. - М. : Юридическая литература, 1991 . - 208 с.

Допоміжна література

1. Підпригора О. Захист володіння за римським приватним правом / О. Підпригора // Право України. - 1999. - N 7.- С. 28-35.
2. Качановский Ю.В. Римское право в XXI веке / Ю.В. Качановский // Право и политика. - 2001. - N 4.- С. 4-11.
3. Гужва А.М. Римські витоки терміна "пеня" / А. М. Гужва // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України, Одес. нац. юрид. акад.; [редкол.: С.В. Ківалов (голов. ред.) та ін.]. - Одеса: Юрид. л-ра, 2007. - Вип. 31. - С. 163-165.
4. Гужва А.М. Співвідношення інтересу і збитків за римським правом / А.М. Гужва // Актуальні проблеми держави і права: зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України, Одес. нац. юрид. акад. - Одеса: Юрид. літ., 2008. - Вип. 41. - С. 184-190.
5. Гужва А.М. Формули "Quod interest", " quanti interest" у договорі найму за римським правом / А.М. Гужва // Актуальні проблеми держави і права: зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України, Одес. нац. юрид. акад. - Одеса, 2009. - Вип. 51. - С. 19-24.
6. Гужва А.М. Інтерес і місце виконання договору в сучасному правозастосуванні й римському праві / А. М. Гужва // Право і безпека / Харк. нац. ун-т внутр. справ. - Х., 2010. - № 1. - С. 148-152.
7. Гужва А.Н. "Quanti interest" в исках в случае эвикции по римскому праву / А.Н. Гужва // Древнее право: [науч. журн.] / Моск. гос. ун-т им. М.В. Ломоносова. юрид. фак. [и др.]. - Москва, 2010. - № 2. - С. 193-200.
8. Павленко Д. Принцип добросовісності в римському приватному праві та зобов'язальному праві України / Дмитро Павленко // Підприємництво, госп-во і право. - 2006. - N 8.- С. 129 -132.
9. Гутьєва В. Рецепція емфітевзису в праві України / Віра Гутьєва // Підприємництво, госп-во і право. - 2003. - N 9.- С. 105-110.
10. Хвостова К.В. Развитие правовых понятий в эпоху Средних веков (методологический и конкретно-исторический аспекты проблемы) / К.В. Хвостова // Вопр. философии. - 2004. - N 1.- С. 128-136.
11. Ємельянова Л. Трансформації поглядів римських юристів на характер забезпечення належного виконання договірних зобов'язань / Людмила Ємельянова // Підприємництво, госп-во і право. - 2004. - N 6.- С. 25-27.
12. Братасюк В. Римське право як форма вираження принципу суб'єктивно-індивідуальної волі / Віктор Братасюк // Укр. право. - 2003. - N 1.- С. 207-212.
13. Нелін О. До питання про спадкове право рабовласницького суспільства / Олександр Нелін // Підприємництво, госп-во і право. - 2004. - N 10.- С. 44-48.
14. Задорожний Ю. Роль римського права у контексті формування правової доктрини в країнах романо-германської правової сім'ї / Ю. Задорожний // Право України. - 2006.- № 11.- С. 41-44.
15. Задорожний Ю. Західна традиція права у контексті формування кодифікованих актів на теренах України / Ю. Задорожний // Право України. - 2006.- № 9.- С. 42-46.
15. Кобилецький М. Магдебурзьке право як джерело рецепції римського права в Україні / М. Кобилецький // Право України. - 2007.- № 8.- С. 121-125.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. <http://iuscivile.com/>
2. <http://www.uniroma1.it/>
3. <http://www.dptromano.unina.it/>
4. <http://www.dirittoestoria.it/iusantiquum/>

3. Пергамент М. Договорная неустойка и интерес в римском и современном гражданском праве // <http://civil.consultant.ru/reprint/books/271/>
4. Покровский И.А. История римского права // <http://civil.consultant.ru/elib/books/25/>
5. Суворов Н.С. Об юридических лицах по римскому праву // <http://civil.consultant.ru/elib/books/8/>.